

Fery Antal fametszete (1977), X2/X3

képi feldolgozásai, de nincs messze az idő, amikor önálló, szuverén műfajként jelennek meg majd a külföldi példák mintájára. Ebből a szempontból jelképes lehet, hogy mindez az új évezred első olyan átfogó kisgrafikai seregszemléje, amelyet a K.B.K. szervezett.”

Ez új technikának a képviselői tárlatunkon Kerékgyártó László, Réti András és Varga Péter.

Nem sorolom itt fel újra az összes résztvevő művész nevét, de a lokálpatriotizmus jegyében azért külön meg kell említenünk Kőhegyi Gyulát, aki kőbányai illetőségű grafikus, éppen ezért az ő munkáinak a tablója nyitja a kiállítást.

Végezetül megköszönjük a művek válogatásának és elrendezésének igényes munkáját Kerékgyártó László és Ürmös Péter művészeinknek, valamint az ARTOTÉKA részéről a tárlat „háziasszonyának”, Vazinai Máriának a nagyszerű szervezést és kivitelezést.

Király Zoltán

SZENT LÁSZLÓ, A LOVAGKIRÁLY

A Szent László napok keretében most megnyíló kisgrafikai kiállítás a Kőbányai Szabó Ervin Könyvtár keretében működő ARTOTÉKA és a „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület együttműködése révén valósult meg. A kiírás szerint nem csupán könyvjeggyel, hanem más kisgrafikai alkotással (így alkalmi vagy „in memoriam” lappal, kép- illetve szabadgrafikával) is lehetett nevezni. Technikai megkötések a nemzetközi pályázatokhoz megegyező módon történtek, azokhoz hasonlóan szabadon lehetett választani a klasszikus sokszorosító eljárásoktól a számítógépes grafikáig bármelyiket.

Annak ellenére, hogy az anyagi feltételek a beérkezett munkák díjazását illetően nem álltak rendelkezésre, felhívásunk mégis visszhangra talált, és most ennek eredményét szemlélhetjük a falakon. Itt kell megköszönnünk a rendezőknek és az egyesület tagságának (Krajcsi Tibornénak, Skornnyák Ferencnének, Szász Sándornénak és Palásthy Lajosnak) a szíves közreműködést, hiszen a gyűjtőtársak segítettek kiállítani lapokat olyan egykori művészeinktől, akik valamikor a zászlóvivői voltak az egyesületnek.

Fery Antal a legkiválóbb fametszőink egyike, aki életében illetve később sem kapta meg a neki járó elismerést a művészeti élet arra hivatott szakemberei részéről. Az itt bemutatott lapjain megcsodálhatjuk kiváló jellemábrázoló karakterérzékét.

Kékesi László egyaránt nagymestere volt a grafikai és festőtechnikáknak egyaránt. A most látható kisméretű Szent László ábrázolás visszatért ide, hiszen egykor az ARTOTÉKA-ban megrendezett kiállításának a meghívóján szerepelt.

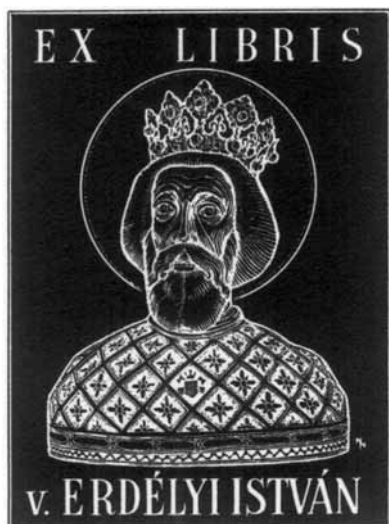
Németh Nándor bravúros rajztudásáról tanúskodnak a grafikai. Megjegyzendő, hogy a munkái újra reneszánszokat élík, hiszen sok esetben fedezik fel plakát- és borítóterveit, és használják fel újabb kiadásoknál.

Mielőtt tovább folytatnánk a művészek bemutatását, néhány értékelő megjegyzést előre kell bocsátanunk. Az ezredforduló követően ez már (a békési és szegedi után) a harmadik egyesületi kiállítási felhívás, amely a határon túli magyar alkotókat is mozgósította, így tette nemzetközivé rendezvényeinket. Valamilyen kommunikációs hiba folytán ez az erdélyi művészek esetében most nem történt meg, őket mindenképpen hiányoljuk.

Bár a témaválasztás apropóját a kőbányai kulturális életben fontos szerepet betöltő Szent László napok rendezvénysorozat adta, szent királyunk (1046–1094) a magyar történelem egyik legkiválóbb országépítő uralkodója (aki nevéhez fűződik a középkori magyar állam megszilárdítása), minden korban tisztelettel és megbecsüléssel ábrázolt alakja volt a művelődéstörténetünknek. Így az egyes források a Kolozsvári testvérek idősebbikjének, Mártonnak tulajdonítják a Győrben őrzött Szent László ereklyetartó hermáját, ami mostani kiállításunk vezérmotívumává vált. Már életében legendák sora kísérte, szentté avatása után imádságos énekek segítettek megőrizni közmegbecsülését és emlékét. Ez Varga Péter által briliáns kalligráfiával megírt és megrajzolt lapján látható. Az írott szöveg és a

Németh Nándor (tusrajzról készült klisé, 1966), P7

Németh Nándor (tusrajzról készült klisé, 1964), P7

rajzolt kép egységét számítógépes segítséggel hozta létre. Másik grafikája a sokoldalú Jaschik Álmos képzőművész emlékére készült, akit megint csak mélyen alulértékelt kora és korunk szakmai közvéleménye.

Itt kell felhívni a figyelmet a komputergrafika lehetőségeinek széles tárházára. Alkalmazásának mértéke eddigi egyéletes kiállításunk mindegyikét felülmúlja. Ez sok esetben jelent előnyt, de sok hátránnyal is járhat. Jelen esetben egyik előnyét egy szempillantás alatt felmérhetjük, a szokásos kisgrafikai kiállításaink monokromitása helyett határozottan színesedik a munkák kolorisztikája, és szerencsére mindegyik alkotó visszafogottan, de más-más módon használja a technika adta „effekteket” közül a legmegfelelőbbet. Másik kétségkívül előnye a hagyományos eljárásokkal szemben a hallatlanul szabatos tipográfia. Kerékgyártó László (sok eddigi kiállításunk lelkes közreműködője) és ifjabb Kerékgyártó László grafikáin felmérhetjük a számítógépes grafika lehetőségeit (például a lapdúc metszet hatást keltő megoldástól a rafinált képszerkesztésig), amelynél gondolhatunk középkori lovagi vagy templomi zászlóra, de egy modern kiadvány címlapjára is.

Havasi Tamás sok külföldi kiállításon szerzett elismerést számítógépes grafikáival. Mindkét lapján festőien, középkori arany háttérre emlékeztetően emeli mennyei szférákba lovagkirályunk alakját. Kurcsis László művein a herma archaizált rajzolata két változatban jelenik meg. Az ötletes REXLIBRIS feliratozás mindkettőnél a kiemelt felső részen, a korona illetve a fejlécek elemeként olvasható. Réti András ihletette meg legjobban a téma, hiszen három változatot küldött, két számítógépes és egy linómetszetű ex librist. Ő is már sok esetben öregbítette a magyar könyvjegyművészet hírnevét külföldön. Míg az első két esetben

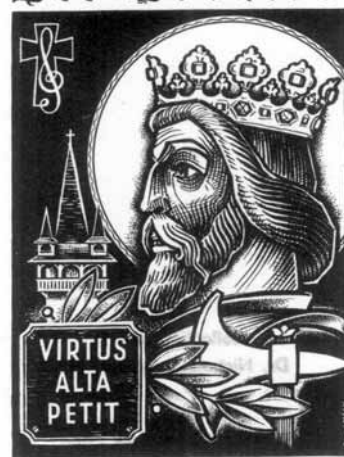

Németh Nándor, 1964
(tusrajzról készült klisé), P7

festői színhatásokkal kiemelt fény- és színnyalábokban jelenik meg Szent László alakja, addig a linómetszet izesen kifaragott grafikája a Legendáriumból ábrázolja a vízfakasztás történetét.

Réti András harmadik lapjával visszatértünk a hagyományos sokszorosító eljárásokhoz, azon belül a magasnyomású lapokhoz, mivel ezek vannak többségben. Salamon Árpád (Szlovénia) részvételével nemzetközivé vált kiállításunk. Összegező módon faragta monumentálissá lovagkirályunk alakját. A kiállítás kezdő és záró lapjaként láthatjuk az ő műveit. Csiby Mihály nagyobb méretű linómetszetén Szent László életéből vett jelenetek veszik körbe a jól ismert herma alakot, de látunk egy szabadabban megformázott királyfejet is egy kisméretű lapján. Hasonlóképpen Kőhegyi Gyula is eltávolodott a megszokott ereklyetartó motívumtól, ahogy fába metszette szent királyunk arcát. Ugyanazon monda, „Szent László kőpénzei”-nek feldolgozásával találkozunk Csiby Mihály és Sajtós Gyula lapjain, persze a maguk stílárius különbségeivel.

EX LIBRIS

László Pokorny

Németh Nándor (tusrajzról készült klisé, 1958), P7

Az előbbinek finom rajzolata, az utóbbinak érzékeny metszőtechnika a jellemzője. Sajtós Gyulát a tordai hasadékhoz fűződő monda is megihlette, annyira, hogy több változatot készített hozzá. Vályi Csaba és Szepessy Béla két teljesen eltérő indíttatású és metszsmódú linómetszete került egy tablóra, a linómetszés lehetőségeit bemutatandó céllal. Vályi Csabánál a templomépítő király alakja Varga Péteréhez hasonló kompozíciós elrendezésben (itt szép betűmetszéssel kiegészítve) jelenik meg, hagyományos középkori felfogás szerint kezében tartva a nagyváradi székesegyház modelljét. Szepessy Béla ezzel szemben kis részletformák hálójába „szöve” jeleníti meg a király alakját, de ahogy közelebből szemrevételezzük, sok-sok apró szépséget fedezünk fel a véletlenszerű formák szövevényében.

Végezetül, de nem utolsósorban említjük a két rézkarc lap alkotóját, Kőhegyi Gyulát és Nagy László Lázárt. Náluk a mélynyomású eljárásoknál jól érzékelhető rajztechnikai különbségek adják az összehasonlítás alapját. Nagy László Lázár lapján erős a vonalháló tónuskontrasztja, a háttér felé halványuló perspektivikus szabályok szerint. Ezzel ellentétben Kőhegyi Gyulánál azonos hangsúlyú motívumok egymásba való „áttünését” figyelhetjük meg.

Ürmös Péter